

Єднання
заради дії

fama
custom research agency

КОЛОМИЙСЬКА ГРОМАДА

Дослідження локальних політик і програм:
ЯК ВПО ДОЛУЧЕНІ ДО ЖИТТЯ ГРОМАД?

ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ

Заступник директора Єдиного центру надання реабілітаційних і соціальних послуг.

Забезпечує надання соціальних і реабілітаційних послуг в Коломийській міській територіальній громаді для сімей та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, людей похилого віку, осіб з інвалідністю, багатодітних і малозабезпечених сімей. Під час воєнного стану до сфери відповідальності додалося розміщення внутрішньо переміщених осіб.

Заступник міського голови з соціальних питань.

Курує роботу Управління соціальної політики, службу у справах дітей, Єдиний центр надання реабілітаційних і соціальних послуг. Після повномасштабного вторгнення до сфери відповідальності додалася робота із внутрішньо переміщеними особами.

МІСЦЕВІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ТА ІНШІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

За інформацією, наданою інтерв'юерами, у громаді виявлено 4 місцеві цільові програми, одна з яких спрямована на допомогу ВПО. Інших нормативно-правових актів щодо переселенців у громаді немає.

У Коломийській громаді зареєстровано 14500 ВПО, з яких за 2022 рік 3000 осіб скористалися послугами Єдиного центру надання реабілітаційних і соціальних послуг, а саме гуманітарною допомогою, послугами з консультування, розміщення у прихистках, що перебувають у комунальній власності.

За словами заступниці директора Єдиного центру надання реабілітаційних і соціальних послуг, немає потреби в модифікації існуючих програм для включення у них потреб ВПО, адже наявних послуг для переселенців зараз достатньо. Додаткові матеріальні витрати з міського бюджету для потреб ВПО можуть слугувати перешкодою для їхньої соціалізації та працевлаштування. Але працівники ОМС не виключають можливості створення у громаді програми для надання допомоги внутрішньо переміщеним особам з незахищених категорій населення.

Кількість користувачів Програмою посилення соціального захисту населення у 2022 році склала 1100 осіб, зокрема, соціальними послугами з надання місць ночівлі безпритульним і стаціонарного догляду скористалися 37 осіб (переважно чоловіки). Натомість програмою посилення соціального захисту населення у громаді частіше користуються жінки.

Фінансування місцевих програм у 2023 році порівняно з 2022-м збільшилося.

Отримати інформацію про місцеві цільові програми ВПО можуть на гарячій лінії міської ради, на інформаційних плакатах, розміщених на вокзалі, автостанції, у ЦНАПі та в Управлінні соціальної політики. Також є Telegram-канали для переселенців, де розміщена інформація про отримання соціальних послуг. Ще одним каналом інформації є Facebook-сторінка міського голови та Коломийської міської ради.

Опис місцевих цільових програм громади, названих учасниками інтерв'ю

Назва програми/ Короткий опис	Чи діє наразі	Обсяг фінансування на 2023 рік, тис грн	Зміни в фінансуванні ¹
<p>Програма посилення соціального захисту населення</p> <p>Надання грошової допомоги на лікування, оперативне втручання, придбання засобів гігієни, матеріальні виплати особам до відзначення роковин виведення військ з Афганістану, Чорнобильської катастрофи тощо; виплати до Різдвяних та Великодніх свят; матеріальна допомога на поховання осіб, які на момент смерті не були зареєстровані в Пенсійному фонді; надання грошової допомоги на поховання загиблих, які брали участь в захисті держави; щомісячна допомога для батьків загиблих і дітей загиблих; допомога на встановлення надгробних пам'ятників загиблим і померлим військовослужбовцям.</p>	Так	10 500	Збільшилося
<p>Програма надання соціальних послуг населенню</p> <p>Закупівля за соціальним замовленням, виплати з відшкодування соціальних послуг</p>	Так	1 100	Збільшилося
<p>Програма надання підтримки внутрішньо переміщеним особам</p> <p>Видатки на фінансування приміщень компактного проживання внутрішньо переміщених осіб (ремонтні роботи, благоустрій).</p>	Так	1600	Зменшилося
<p>Компенсація пільгового проїзду окремих категорій громадян на 2022-2025 рр.</p> <p>Відшкодування компенсаційних виплат перевізникам, які здійснюють пільгові перевезення окремих категорій громадян автомобільним і залізничним транспортом.</p>	Так	Дані відсутні	Немає даних

¹ За оцінкою інтерв'юєрів

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВПО

Програма надання підтримки внутрішньо переміщеним особам у Коломийській громаді передбачає фінансування ремонтних робіт у місцях компактного поселення переселенців. Окремі категорії громадян з-поміж ВПО можуть користуватися можливостями місцевих програм, зокрема Програми посилення соціального захисту населення. Проте є певні заходи програм, якими ВПО не можуть скористатися навіть із довідкою переселенця. Зокрема їм не доступна послуга відшкодування витрат на лікування, оскільки ВПО у громаді можуть лікуватися безкоштовно.

Для потреб ВПО у м. Коломия функціонують три прихистки компактного поселення переселенців. У січні 2023 року був відкритий ще один прихисток для ВПО. Наразі у прихистках проживають 156 осіб. У четвертому планують поселити ще 60 осіб.

У перші місяці війни Єдиний центр надання реабілітаційних і соціальних послуг разом із Червоним Хрестом надавав послугу стаціонарно догляду для 14 осіб, послугу соціального супроводу кільком сім'ям із числа ВПО. Найбільш затребуваними послугами серед ВПО є отримання натуральної допомоги (продукти харчування, засоби гігієни, спальний інвентар, дитяче харчування) та надання прихистку. Також ВПО часто звертаються за послугами консультування, інформування, представництва інтересів, відновлення документів. Частіше за послугами звертаються жінки.

Під час дослідження було виявлено такі перешкоди в отриманні ВПО соціальних послуг у громаді:

Перешкода	Опис перешкоди
Відсутність реєстрації переселенця як ВПО у громаді	Без офіційної довідки ВПО переселенець окремої категорії населення не може скористатися можливостями соціальної програми.
Відсутність зареєстрованого місця проживання у громаді	Є певні заходи програм, якими ВПО не можуть скористатися навіть із довідкою переселенця.
Інфраструктурні перешкоди (головним чином — пересування містом)	Про перешкоду в інтерв'ю не йшлося.

НАЯВНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ВКЛЮЧЕННЯ ВПО ДО УЧАСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Ради ВПО у громаді наразі немає.

Свідчення учасників дослідження щодо самоорганізації ВПО в Коломії різняться. Заступниця директора Єдиного центру надання реабілітаційних і соціальних послуг говорить про те, що ВПО не самоорганізуються, є пасивними мешканцями, які не виявляють ініціативу до участі в місцевому самоврядуванні. Заступник міського голови з соціальних питань говорить, що ВПО активні у своїх прихистках, проте місцеве самоврядування «не втручається у справи ВПО».

Один з учасників дослідження говорив також про таку форму залучення переселенців до самоврядування у громаді, як громадська організація внутрішньо переміщених осіб «Фенікс», створена у 2018 році. Зараз про її функціонування невідомо.

За словами однієї з учасниць дослідження, місцеві громадські організації напружують механізми створення активного середовища поміж внутрішньо переміщеними особами і залучення їх до життя у громаді.

Пропозиції можливого включення ВПО до самоврядування у майбутньому:

- працевлаштування переселенців у громаді;
- інтеграція дітей ВПО в місцеві заклади освіти.

Однак варто зазначити, що працевлаштування в органах місцевого самоврядування не дає ВПО можливості брати участь у ньому та використовувати інструменти локальної демократії.

Висновок за результатом аналізу місцевих НПА:

Громада	Коломийська
Всього проаналізовано місцевих НПА	4
Кількість НПА, які потребують змін	2
Статут	0
Кількість програм і рішень, що стосуються виключно ВПО	1
Програми соціального захисту окремих категорій громадян	2
Кількість програм і рішень, що містять заходи, спрямовані на допомогу дітям ВПО	1

Статут Коломийської міської територіальної громади – у процесі розробки.

Для отримання матеріальної допомоги за [Програмою](#) «Посилення соціального захисту населення на 2022-2025 роки», затвердженою рішенням Коломийської міської ради від 23.03.2023 № 2609-43/2023-43, можуть звертатися громадяни, які зареєстровані та фактично проживають на території міста Коломия, а також сіл, які приєдналися до міста, та які внаслідок недостатнього матеріального забезпечення потребують соціальної підтримки. Програмою передбачено надання грошової допомоги (здійснюється на умовах співфінансування за рахунок коштів міського та обласного бюджетів) на поліпшення житлових умов внутрішньо переміщених осіб.

Рішенням Коломийської міської ради від 22.07.2021 №953-17/2021 затверджено Програму «Компенсація пільгового проїзду окремих категорій громадян на 2022-2025 роки» та Порядок проведення компенсаційних виплат за пільговий проїзд автомобільним транспортом на міських автобусних маршрутах загального користування на 2022-2025 роки. Відповідно до положень цієї програми, громадянам, які зареєстровані в місті Коломиї та в одному з сіл, які приєдналися до міста і мають право на пільгу, компенсаційні талони видають особисто в кількості 60 штук при пред'явленні паспорта громадянина України та документа, що дає право на пільгу.

Успішні практики

Затверджено [програму](#) «Надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану на 2023 рік», відповідно до якої за кошти місцевого бюджету заплановано здійснення поточного ремонту та/або придбання матеріалів для облаштування місць тимчасового перебування внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб.

Ухвалені відповідні рішення щодо звільнення від сплати за харчування дітей з-поміж внутрішньо переміщених осіб і дітей, які мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, у закладах дошкільної освіти та загальної середньої освіти.

Рекомендації:

1. З метою реалізації жителями Коломийської міської територіальної громади, в тому числі внутрішньо переміщеними особами, які перебувають на обліку в Коломийській міській територіальній громаді, права на безпосередню участь у місцевому самоврядуванні, затвердити Статут Коломийської міської територіальної громади.
2. З метою посилення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, усунення перешкод для отримання пільг і допомог особами, які перебувають на обліку в Коломийській міській територіальній громаді як внутрішньо переміщені особи, внести зміни до нормативно-правових актів, що визначають порядок надання пільг і допомог окремим категоріям населення Коломийської міської територіальної громади, зокрема до Програми «Посилення соціального захисту населення на 2022-2025 роки», Програми «Компенсація пільгового проїзду окремих категорій громадян на 2022-2025 роки» тощо.

Правове обґрунтування

Стаття 33 Конституції України. Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання.

Стаття 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи.

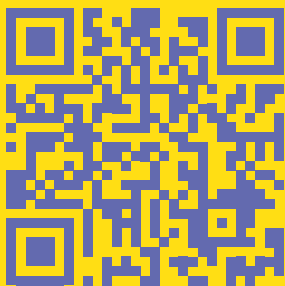
Стаття 2 Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, які встановлені цим Законом.

Стаття 3 Закону України «Про місцеве самоврядування». Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад.

Забороняється будь-яке обмеження права громадянина України брати участь у місцевому самоврядуванні, зокрема залежно від терміну проживання на відповідній території.

Запропоновані зміни також забезпечать приведення місцевих нормативно-правових актів у відповідність до положень статті 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також уникнути порушення, передбаченого статтею 119 Бюджетного кодексу України.

www.yednanniazaradyii.org.ua

Це дослідження стало можливим в межах програми «Єднання заради дії», що реалізується IREX разом з Благодійним фондом «Стабілізаційні суппорт сервісез» та за підтримки Державного департаменту США.